

AGOBARDI LUGDUNENSIS ARCHIEPISCOPI
EPISTOLAE CONTRA IUDAEOS

אゴבארד, ארכיבישוף לyon
איגרות נגד היהודים

ירושלים, תשנ"ג

AGOBARDI LUGDUNENSIS ARCHIEPISCOPI
EPISTOLAE CONTRA IUDAEOS

אゴבארד, ארכיבישוף ליאו

איגרות נגד היהודים

תרגום מרומית:

ד"ר ע. גלבוע

האגירות נגד הווידאים שכתבו על ידי הארכיבישוף אגובאדור בין השנים 822 – 858 לספרת הנוצרים,
תורגם לצורה הקיימת זאת מן : *Agobardi Lugdunensis Archiepiscopi Epistolae* (Ed. E. Duemmler),
K. Monuments Germaniae Historicae, Epistolae Karolai Aevi III Berlin 1899:
עמ' 4 (עמ' 164 – 166) (166 – 164) ; 6 (עמ' 179 – 182) (182 – 185) ; 7 (עמ' 185 – 188) (199 – 201).
אגובאדור נולד ב- 766 בערך ספרד של ימיינו : ב- 792 הגיע לארץ ישראל שברupt, בה עלה בהירארכיה
הכנסייתית, עד שהייתה לארכיבישוף של ליאון ב- 816. פעל בהמגנת הכנסייה בקיסרות. הן בהשפעתו
המוסרית החתיכאלוגנית הן בעיטולו המזינית, שהיותה ברובה באופחיציה לקיסר לואי החטוי. מות
A. Cabaniss, Agobard of Lyons, Syracuse U.P. 840.
אורחותיו : 1953.
שם רשות חיבורו והביבליוגרפיה העיקרית הנוגעת לאגובאדור.
עמו רוח מהרורה הניל של כתבי אגובאדור ניתנים כאן כSAMPLE כל עמוד או חלק של עמוד ניתן תרגום
בומו העברי. מספר העמוד מהרורה המקורית מופיע גם בראש העמוד של התרגומים. בחתימת העמודים,
העברית והרומיים, ניתנו מספרים סידוריים לעמחי ההחזהה והאות.
המבנה והשונה של המשפט העברי הרומי חייב לעומת יסודות הקבלה בשורה האחרונה בעמוד
מסרים והשורה הראשונה בעמוד הבא אחריהם.
ההערות בשולי הטכסט העברי הן של המתרגמים.

ירושלים תשכ"ד

4. אוזנות הפעניות על עבדי-היהודים

לאזרובים המכונדים והסבורניים ביוואר ולאבורה קדושים אדאלארדוס, וווארה גאליזבר.

זה לא-כבר, כאשר נימנה לנו הרשות לשורר טן הארטון, ישבם אף, אהובין-נשפי-תינדרים, ותקבבם לדוריין ואנו יותר מסדרוני רשותי על האגדים, אך גירציו הם קרבולנותיהם של היורדיין. ולאחר שטפנרט וונזונט מה שונדר לכאן ולכאן, גםם ואחריכם סמחי אידי. אם גםם לפניו הקיסר, אידי פנדוי לפניו חלוף; אחר פועל קלה ורממת איבינו אף אידי. אורט לא שפטתי דראיליא אם השם וודת להפלק. אבל פטרום, הוא אשר אסורתם לקיסר-רב-ההוס בצעינו הגזבר לעיל, כיצד קיבל הוא בוריכם ומה חשיב פלייט, לא שפטתי. לאחר-כך שוד לא גנטוי אליכם, כי גזרוני בועת ומזרך-לב וטועקה היצקנוי אשר באומני, אל נכוון, פטוט זולות חרווה יופר פאנטוני פערום הסובכורות הפוגיניות.

על כן אמרם סותי פעם, כבוך נחפטוי לדרכ, פבו לבל הגטמי הבימה, פדויכה יאנטוי. וברורב היהתי על סבורתי של דברון זה, אך מושגנו, שמא אהיה לטרוח על גוד פעלחכם. או לשם סוכ"ז יכול לאסבידין לכם, או

4.

*Agobardus Lijgdunensis archiepiscopus Adalardum, Helisacharum abbates, Walam
comitem in palatio versantes consulit, num mancipiis Iudeorum baptismum dene-
gare licet.*

822.

*Cod. P fol. 65—ex.**Eid. Masson p. 94—97, Baluzeus I, 98—103, Migne CIV, 99—106.*

2

REVERENTISSIMIS AC BEATISSIMIS DOMNIS ET DOMNIS ET PATRIBUS SANCTIS
ADALARDO¹ WALF² ET HELISACHARO³.

Nuper cum a palatio⁴ tempus redeundi nobis ⁵iam fuisset indulatum, suavissima
dilectio vestra sedit et audivit me, misitatem potius quam loquentem contra eos, qui
quærelas Iudeorum⁶ astruebant. Cumque audita fuissent a vobis et modificate quæ
dicebantur altrinsecus, surrexistis, et ego post vos. Vos ingressi estis in conspectu
principis, ego ateti ante ostium; post paululum fecistis, ut ingredierer, sed nihil audivi,
nisi absolutionem discedendi. Quid tamen vos dixeritis clementissimo principi prefata
de causa, qualiterque acceperit, quidve responderit, non audivi. Ad vos postea non
accessi, prepediente pudore ignavo, et molestia fatigante me, quæ mihi utique accessit ⁷
non tam ex inviolatione rerum, quam ex ignobilitate mentis.

Quamobrem recessi turbatus, atripui iter incertus, perveni domum confusus,
resedi afflictus. Causas vero huius afflictionis scriberem, sed timeo mansuetudini
vestras laborem ingerere. Postitor tamen harum litterarum potest vobis edicere, si

1) Corbeiensi abbat, Caroli Magno conosbrino, qui anno 821. ex exilio reduc, anno 826. die
2. Ian. n. obiit. 2) Adalardi fratri, tunc comiti. 3) abbati S. Richarii et S. Albini Andeciar.
4) Ludorici imperatoris, tempore conuentus Altiniacensis Augusto menses a 822. habiti. 5) De tem-
pore quo hocce exterisque Agoburri epistolas contra Iudeos scriptas sint, cf. quee Simson disceruit,
Jahrl. des frank. Reiches unter Ludic. dem Fr. I, 393—396.

עפומוד בכך אורה-רוחכם, זו כל זה יט' דבריהם אחדים שלדעתי אין לפומרם בשמייהן. ולפייכן פורגה אבי אל מפלט כבוזם ומופדיים לפוני הכסוכם. ראהם כל, צורך גדור הוא לי, וכמוציאי זו נבל, לדעת דבר זה: אבא הפיאו פזה, שתהה הולמת אם פשחה האל, מה יש לעשות בעבדי-היהודים שום עובדי-אלילים. הללו ניקזו בכסמי-היהודים, אבל נביהות זיגניזו לדסדים אם שפנגו. ואספדים הם פגניזי האמורת, רואים את חביבות פרטניזו ופסוט כר' פרטנורים לאחבה הנכזרות ומתחזרות להעשות אברוי המשפחיה בז'ר' הכספית ואך כסלים אל הכספית ואכובפיים את הסביבה. אכן, איפואו, עליינו לטזנו מטה דבר זה, או להעובי להם כפתה יכלהן?

אבר לי, דעתי בעזינו גנדון היה דאגה: אם גם כל אדם הוא יזכור אלהותם ובכלל אדם ואדם, אפיקו פבד הוואר, גדור גלאן אל האדרון האל שבראו ברוחם אמן, הוציאו לאור פולט זהה, קיימו מהיו שמנון לו, שמר בריונון, חלקו של האיש אשר קבאו ב-20 או ב-30 יהובים ובהונת מסדרות גנפר. וברור לכל, בכל גבר החינוך בפברודות הגז'ן לאדרון הטעמי - עבורתו שבלו היה לבורא בלונד. לפייכן כל המשפחית הקדרותים חבירי-הפלחים שחררו לכל הגוים והשבילים אונם לא חיכו לנצח רשות פיד אפודזון הטעמי ייטם, כאילו אסורת היהמת בני לאמון ללא הסכמים, אלא לפ' אירטנו וחררו כי בולס אהים הם ובוגים לאלהותם, אם גם בראני אה כלם לבודף אהד והחרו לא מרצון אלא פטוט; ואולם, כי שיכול להעשות בז'-הארון, מושב כי יעשה. נקרא, לא מרצון גם להסיק, שגם אין שוכבם אם פרודז-האלילים הנומלטים אל המשפחית נתקל ניתן גם להסיק, שגם אין שוכבם גנפרם הבושים, הר' משעה זה הורא מפעת צפוף. אלו אונד' גוזים אונם בגני האדרוניים הבושים, ואילו הורא לדעתן, ואכזרי, טפוני פלא יכול להיות טומ אדרון לנשפט האדם אל הבודר. אורו, לדעתן, יט' לסייע לב' וזה לדבורי הבקבז. אם ירוצץ הקיסר הטעמי לשלחתה בגוים, אפר' שם המשפחית צר' להם, ואחר הנזחון סבג'ים לטובי המשפחיה וסבג'ים לאספודה, מצהיר זה הוא מפעת של אסידות הראוי לשבח: הימכן, איפואו, ליזנוז אה אלה מקרוב הגאניזים, אף סבג'ים אה הטעמי זאיין אונזון אדרון פבדים זאת, לפען יפסידו יפיזודים אה דמי - סקחים שמנון בעד פבדים בגו' אלה, אלא טפוני אונד' סבג'ים סחיריים פקיידי דמי. האבורה והילו דוחחים אונם בחראם, כי פקיידי אדרון גוזם יט' חד ודרזים בטובתן יותר מאשר במובנתם של האהרים, ואפר' טפוני אה הבדרים האפודרים לפיל.

בדברים הנ'יל מנקשים אונז אה צחכים או אה פקודת הקיסר על ידי השתדלותם. דבר זה לא היה בחוץ כל פיך, איילו אונז מאירסער על היהודים היה בורן אה דעתו לבך, עלילו לעשות כמארכט. שחרי איילו היה רושה כטזווונטס וסתחטב בספרתוי, ואמרונה ובאותה סדה שנה וכבו' אמי לחוק לו כבוד בסחרון, לא היה כל צורר להסריך אל ידי מאלות. אם לא לטס האדרון תטורה. סכל סקסום, לא היה פורץ כל ריב וסמלוקת בעזיזי היעודים, איילו רצח היה לבודה בתבונה. ופעה עז' צפונד ביאלה לאחבה טבב' ולבוכס רוח הקודש ונחמו אה פבדס; יט' כי שרווי אמי בפחד בדור ומטיסר בדאגרות פדרזון טזנות.

שחרי אם צורב ליהודים או לפבדיהם המבוקשים את הטבילה, ירא אונכי אה דין המשמים; ואם געתר להם, ירא אמי טפוני גלבונו של אדם ופוגיותם קשות בבייחדו. מאחר שלא פזאי לראיין לכטוז במקבב זה על גויזו ומריבות אלה, טפוני אמי אל כבוד-חסכם אגרת קדרה טסונה מוכלו ללסוז,

patitur longanimitas vestra. Aliqua sane, quæ silenda non puto, propter quæ mihi et ad fidissimam paternitatem vestram dirigo, innotesco prudentiae vestrae. Primum, quod summopere mihi necesse est scire^a, et, ut existimo, etiam omnibus, ut dare digne^b mini consilium, quod divino congruat operi, quid faciendum sit de mancipiis Iudeo-^c rum ethnicis, quæ illi comparaverunt, et nutriti apud illos inter nos discunt linguam nostram. Audiunt de fide, vident cœlēbrationes sollempnitatum, et per haec compunguntur ad amorem christianitatis et desiderant fieri in corpore ecclesiae membra Christi; et configunt ad ecclesiam, baptismum postulantes: utrum videlicet debeamus illis hoc abnegare, an prebere, ubi possumus.

De qua re ego quidem talēm teneo rationem: omnem profecto hominem creaturam Dei esse, et in unoquoque homine, quamvis servo, maiorem portionem habere dominum Deum, qui in utero creavit, ad lucem huius vitæ produxit, concessam vitam custodivit, sanitatem servavit, quam illum qui viginti aut trīginta solidia^d datis frutur corporis eius servitio. Nec est qui dubitet, quod unusquisque servus, membrorum corporis opera carnali domino debēta, mentis religionem soli debeat creatori. Propter quod omnes sancti predicatorēs^e, tociū ap̄stolorum, docentes^f omnes gentes et baptizantes, non expectaverunt dominorum carnalium licentiam, ut servos baptizarent, quasi non eos oporteret baptizari, nisi eis permittentibus, sed scientes^g et predicatorēs^h, quod servi et domini unum habeant dominum Deum in caelis, omnes baptizaverunt, ita i. Cor. 1. 2. 2. 1. omnes in uno corpore redigerunt, omnesque fratres et filios Dei esse docuerunt, ita i. Cor. 1. 2. 2. 1. tamen ut unusquisque in quo vocatus est, in hoc permaneret, non studio, sed necessitate. Sed et si qui possent liberi fieri, magis uterentur. Im promptu est etiam rationeⁱ colligere, si qui ethnicorum ad Christum fugiant, et non recollimus, sed repudiamus propter cariales dominos, esse impium et crudelē, cum humanę animas nullas esse possit dominus, nisi conditor. Sed et illud putamus esse considerandum, quia, si religiosus imperator adversus gentes, quæ a Christi nomine alienę sunt, arma movet, et victor effectus subicit eos Christo et sociat religioni, opus est pietatis et laude dignum: quomodo neglegendum est, si inter subiectos tales existant, qui desiderent baptismum? Neque hoc dicimus, ut Iudei perdant pretia, quæ in talibus dederant, sed quis offerimus pretia secundum statuta priorum, et illi non recipiunt, putantes sibi favere magistratus palati, et melius illis cupere quam ceteris qui supradicta asserant.

Haec sunt de quibus preciamur vestrum consilium aut iussionem per vos domini imperatoria. Quod utique necesse non eset, si ille, qui magister est Iudeorumⁱ, ita adtenderet, ut vos ei faciendum dixistis. Nam si secundum vestram iussionem ille consideraret fideliter ministerium nostrum, sicut nos ei honorem exhibere volumus in ministerio suo, nulla esset necessitas iniuriam facere interrogando, nisi propter augmentum doctrinae. Ceterum de causis Iudeorum non eset^k illa contentio aut discordia, si ille rationabiliter agere voluisse. Nunc autem facite nobiscum secundum caritatem, quam diffudit Spiritus sanctus in cordibus vestris, et adhibete consolationem servo vestro, quia sub magno timore diversis anxietatibus torqueor.

Si enim potentibus baptismum Iudeis aut servis eorum negamus, timeo damnationem divinam; si damus, timeo offenditionem humanam et tam infestas lesiones domus nostrarę. De quibus lesionibus et discordiis, quia in his litterulis scribere indecum^l duxi, parvum brevieulum pietati vestrae direxi, per quem cognoscere valeatis

^a) scire — etiam in loco rase.   ^b) solidos P.   ^c) p superar. est super pro P.   ^d) diamantes corr. in docentes P.   ^e) est P.   ^f) in superar. est.

^g) Errordus infra recensit.

מת פיבון כל אלה, רואל גא מכעסן פלי, כבוז פעלפכם הברובים, כי בגראי עס
דריבות כבוז אליה הנגי לסתורת פלייכס, אליא גנו אם לבכם לכך שטאכין זונזע
לכטסיה, לדאגה לאטונגה, לסתעל האלווהיס. ומלבד זה, יש לי אימון מלא בהרדר
קדושמכם, ומטעו נך קבלו כל פזסכם את המשימה הקדושה בשל שבר-עולם וממכ
בכטסיה שלזו, הוואייס לה עצרה וסדרו את פערוכותיה, כי חייביהם אחים בגדל
אייטו זזו הרבה נס:

823—824 quæ sint. Neque dignetur felix mansuetudo vestra mihi irasci, quia importunus vobis existo talia flagitando, sed considerate, quia causa est ecclesiae, ratio fidei et opus divinum. Insuper et mihi omnia fiducia in vestra sanctitate, et idcirco assumito sanctum laborem propter aeternam retributionem, et adiuvate ecclesiam nostram, opem ferendo et instruendo, quoniam debitores estis propter multitudinem fiduciae quam habet in vobis.

---

a) nostram hie scriptam est.

6. אוזרות הכו הנפשׁ של הקיסר לוודז'יקוֹס

לאדרודים הקדושים והסבוריים בירוחם, לאגשיות המזריזים היילודביינוס, דאס
הארמנון הקדוש, וחאכ וואלא אגוזברדוס, העבד הצלוב.

להורי יודע ל鄯לת כבודכם החכמים בירוחם, שהרשבתי פוד זכחות אליכם את
הדברים הבאים, כי יודע אני, בל ספק, שאיין כבוכם וככעס אין זולחכם מסיניינס
לנוצרי סבקיסרים לרכת בדרך האלוהים. וכן יודע אני, כי בעלך מזרים אמרם
בארמנון, האחד מסיד והמשני פגשים הרבה, כדי לתמוך בחצאותיכם הנבגורות
(בירוחם) במזרדים ובס, כפי שאמורתי, כסמייעים בפסי-חחסיתות שזריך לבוקש,
לפוזאם ולקיים בלי כל פערת.*

תบทמי ל鄯לים כבודכם מקרים אחדים וביהם הזדעת לי כט, כי אש
אתם, אשר בחסן הפשׁיח עברה פן הייחדות אל הנזרות, גרדפת דדייפות קשות

* לשון אחר: ... כי יודע אני אל בכון שאיין כבוכם וככעס אין זולחכם
מסמייעים לנוצרי סבקיסרים לרכת בדרך האלוהים. וכן יודע אני, כי בעל
כל מזרים אתם בארכון, האחד מסיד והמשני פגשים הרבה, להיזחכם בכורה
רמייזותיכם הנבגורות, פגוזרים את הקיסר ובס, כפי שאמורתי, מסמייעים בירדו
במושי החסידות...

6.

*Agobardus Lugdunensis archiepiscopus apud Hilduinum sacri palatii capellum et
Walam abbatem Corbeensem de impio Ludouici imperatoris praecepto baptismum man-
riporum Iudaicorum prohibente queritur.*

826.

Cod. P. f. 122—124.

Edd. Masson p. 183—188, Baluzeus I, 192—197, Migne CIV, 173—178**.

*L. 122.

DOMINIS ET SANCTISSIMIS, BEATISSIMIS, VIRIS INLUSTREBVIS HILDVINO SACRI PALATII
ANTISTITI¹ ET WALE² ABBATI³ AGOBARDUS SERVULUS.

Noverit mansuetudo vestra prudentissima, idcirco me ad utrumque presumpisse
que secuntur scribere, "quoniam absque ambiguo vos novi precipuos et pone solos in
via Dei esse adiutores christianissimi imperatoria, et propterea im palatio esse unum
sempet et alternum frequenter, ut in operibus pietatis, que absque omni errore querenda,
invenienda, tenenda sunt, vos illi prudentissimis vestris suggestionibus^b situs ex-
hortatores et ut dixi adiutores.

Scripsi sinceritati vestrae singulos breves indiculos, significans vobis quandam
seminam ex iudaismo ad christianiam gratia^c Christi translatam, graves persecutio-

6. a) Lemma: Ad Hilduinum et Walam contra praeceptum impium de baptismo
Iudaicorum mancipiorum. b) suggestionibus P. c) ch̄pa del. gr̄a superer. P.

1) abbas sancti Dionysii (n13—850), archicappellano (n18—830). 2) Corbeensi 826—838, de
quo Rudderius (Vita Adalhardi c. 32, SS. II, 537): in senatu clarior cunctis, in militia vero prudenti
et animo fortior universa.

ונכל אסרכות המשיח שקיבלה על עצמה. ועל כך יכו לים אם לומוד טורק האגרט הקדרה של האשה עצמה. בדבר זה יש בידכם לקירם מזווחה בדולה כל כך של נסילותה חד שמיין למפלת מפנה. ועתה הויאילו נא לומוד ספרי את העילה לרדייפה זו הפלולה סולחים פקור לפאות נפשעת.

היהודים ספרדים ברובם צו אחד וסתפוארים, כי זו זה ניתנת להם על ידי הקיסר. ועל פיו אסור ל嘲ם איש להטביל עזב אל יהודיה ללא הסכמת אדרונו. בשום גזירות לא נמיין, כי מלפני הקיסר הגרמני והחצרו יבא משפם הסותר כל כدر את חנות הכהנויות. שחרי הנטמך החביבה על האלוהים סיפרינה לדעת, כיitz הורחת האמת ומה בראשוונה לשליחיהם הקדושים בדבר זה; הלא נאמר להם בכל רוחות, לא יוציאן הכללו: "לכון אל הגוים ועשו תלמידים ושבתו האב והבן ודרוח הקודש". ואשוב: "לכון אל כל העולם והטיבו את הבשורה לכל בריח; המאמין והגביל הוא יושע". גם הם וזה כל גוחני הכנסייה שבאו אחריהם כי ימו דבר זה באמנותם ובדקדוקות: הם לא ייסו כל פיקר להשיפר ולהשיב לאסונות לא רק עבדו של אדם כל שהוא אלוף נסיהם וצדאים של אימפריאטורים וקורנוליאנס ואת האבות לאסונות להטבילים לא נסילת רשות מאיש. כל לומוד דבר זה ספעדרים של כהה אחרים, אך ביחסו רוחה תוא בעילם פטור אגרת-השליחים. ובר כסוף האגרט אל הפליביזיון אגנו קוראים לא מדרי: "כל הקדושים שואלים לשולם, ובירוח אלה אשר סבית קיסר". הכל יודעים, שזה (הקיסר) היה בירונו הרשות. וברור לכל פבוזי בירונו ומשרפי הצר אפר באור בברית האסורה וככבוד השפט של השליחים, לא היו מועלם מקדשים בחסן הטבילה, אילו חיכו להסכמה או לרשותו בזידון זה. שחרי על ידו אמרם אדרידות לא זו בלבד שהריheit הלה את שאיבם מאיגדים מבורא בברית האסורה, אלא אף ממד כל דתאות להדיין מן האסורה את המאמינים: לפיכך, כי חמת פירגוף האתרון עלינו, מבה אף את מהגייה וסורייה של האסורה הבודדית בראותו, כי בזכות מורה ומלמות פקודותיו קיבול בסוף כל העולם כוון על פצצו את פולחן של אסונות המשיח. גם באברהם אל מיטוחירום, לאחר שתורה שליחיה לשאת תפילהות וחבורים בגד כל האונשים, סייח ואמר: "כני-כון פוט ונדזוי בעיניו אלוהים מושיענו אשר חפצנו, כי ירפסנו כל בני אדם וריבינו אל דעת האמת; כי אחד האלוהים ואחד המtower בינו אלוהים ובינו אDEM: הוא בנו-אדם המשיח ישות אפר בזע את נפשו כפר بعد הכלל". ובאנדרת אל מיטוחירום: לאחר שתורתו שיטה ללמד לך יאה לזרקון, לדקדות, לדזרירות ולפבזים, סייח בזעה הלשון: "כני הופיע חד (אלוהים מושיענו) אל כל בני האדם ולימוד אור תבור" וכו', אם איפוא, כטובת בניוור על ידי דוגמאות אלה, חפצנו של אלוהים מושיענו, כי כל בני-אדם ירפסו ויבינו אDEM, אפר בזע את נפשו כפר על ידי המtower הקודש שבין אלוהים ובין בני-אדם, אפר בזע את נפשו כפר על ידי המtower (האל) לכל; אם חד זה של התוצאות וירושת האור בורי הבדל לכל בני האדם, כי ירהייב פוז לפאות צורל לנדייבור תבודלה כל כרך של האלוהים וירושת חיק לרחותיו ורקבצ, כי אין לתמת למתחזקים עליהם אלא כטוב בעינו רשות, שכחש השם עזני לא זו בלבד שאייר מתייר לאיש

* כך הבירוני את הכתוב ומכסם של Duemller ואולי זריך לבוא פסיק או "et" אחרי venire ולפנוי per ואז התרבזות הורא כך: "אם, איפוא...חפוץ של אלוהים מושיענו, כי כל בני-אדם יושעו ויבינו ל懂得ת האמת ויתרצעו (אליו) על ידי המtower האחד שבין אלוהים ובין בני-אדם אפר בזע אה נפשו כפר בעוד הכלל". אך דרומי, כי המופיע שבין אחר-סוכן סביר לצד הבירוסת שבוגר המרבעם.

826 sustinere propter fidem quam suscepit Christi, quas per ipsius feminę breviculum potestia cognoscere. In qua re tam excellens elemosina vobis manet, ut de nulla alia possit esse maior. Nunc autem causam huius persecutionis, quę et fomes impii erroris esse potest, me vobis significante cognoscere dignemini.

Quoddam preceptum Iudei circumferunt, quod sibi datum ab imperatore gloriantur, in quo continetur, ut mancipium Iudaicum absque voluntate domini sui nemo baptizet¹⁾. Quod a nobis omnino non creditur, ut [a]^a facie christianissimi et piissimi imperatoris tam contraria ecclesiastiq̄ regulas sit egressa sententia. Novit enim optimo Deo amabilis prudentia vestra, quomodo ab initio sanctis apostolis super hac^b ab ipsa veritate preceptum sit, quibus abeque ulla discretione personarum, absque ulla

March. 28. 19. exceptions conditionum generaliter dictum est: 'Euntes docete omnes gentes, baptizantes

Marc. 16. 15. 16. eas in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti'. Et iterum: 'Euntes in mundum universum, predicate evangelium omni creature; qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit'. Quod et illi et omnes deinceps ecclesiastici rectores omni fide et constantia observantes, non solum servos quorumlibet hominum, verum etiam coniuges et soboles imperatorum et consulum, et predicando ad fidem convertere, et conversos nullius expectata licentia baptizare minime dubitarunt. Quod cum in aliorum gestis

Phil. 4. 22. Legimus namque in fine epistolae ad Phylipenses ita: 'Salutant vos omnes sancti,

'2. 12. maxime autem qui de Cesariis domo sunt'. Quem impiissimum Neronem fuisse, nemo quis dubitet. Cuius domesticos et ministros aule regie nullus ambigit predicatione apostolica conversos, numquam baptismi gratia sanctificari potuisse, si eius super hac re voluntas aut permissio expectaretur: qui maximo persecutionis terrore non solum incredulos, ne ad fidem venirent, deterrebatur, sed etiam credentes a fide decire insistebat. Unde et ipsos duces ac magistros fidei christiane, quorum doctrina totum

poenit orbem contra sua scita videbat Christi fidei subiugatum, novissima furoris sui atrocitatem trucidavit. In epistola quoque ad Timotheum, postquam pro omnibus homi-

nibus orari et obsecrationes fieri precepit apostolus, ad extremum intulit: 'Hoc enim bonum est et acceptum coram salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus'. Et ad Titum, postquam senes et annas, adolescentulas, iuvenes, servos congruis preceptis

Tit. 2. 11. 12. instruendos esse monstravit, hoc modo conclusit: 'Apparuit enim gratia [Dei salvatoris nostri]^c omnibus hominibus eradicans nos' et ceterum. Si ergo, ut istis exemplis mani-

ct. 1. Tim. 2. 3 - 4. festissime comprobatur, voluntas Dei salvatoris nostri est, omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire per unum mediatorem Dei et hominum, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus reconciliari; si huius gratia reconciliationis et salutis omnibus hominibus indifferenter inluxit, quis tante bonitati Dei iniuriam facere presumat, ponendo legem miserationi eius, et ad arbitrium impiorum eam implorantibus

impertiendam constituendo, quorum pertinacissima perfidia non solum neminem suo-

^{a)} add. Bal.   ^{b)} hanc corr. in hac P.   ^{c)} errore P; corr. Bal.   ^{d)} Dei — nostri om. P.

1) Cf. Ludorici preceptum Iudei. (*Formularia ed. Ziegler p. 309*): Suggesserunt utiam iidem Iudei christiani nostri de quibusdam horribilibus, qui ... suadent mancipia Hebreorum sub anteute christiane religiosis contemnere dominos nos et baptizari, vel potius suadent illis, ut baptisentur, ut a servitio dominorum nostrorum liberentur ... et ideo volumus, ut neque vos ipsi predicti Hebrei hoc si alterius facere presumatis neque iuiores vestros ullis facere permittatis etc.; aliud preceptum pro Iudeis in Luplano circulate habitanimus (*ib. 610*): Habeant etiam licentiam mancipia peregrina emere et infra imperium nostrum vendere, et nemo fidelium nostrorum presumat eorum mancipia peregrina sine eorum concessione et voluntate baptizare.

פעדרם לבוֹ בברית האשׁיה, אלָא אֵיךְ אַיִלּוּ חֲדַל לְבָדָק וְלַהֲרֹך בְּגָלוּי וְבְסֶמֶר אֶת
מְאֻמְנִים. לְבָסָן גַם לִירָאִי-חֶטֶא בְּרוּר, כִּי אֱלֹהִים הָאֶחָד וְהַכְּלִי-כִּיּוֹל, בְּרוּר. כִּי
וּמְרַשֵּׁל בְּזַדְקָה וּפְשָׁפֶט, אֲשֶׁר יִצְרַר אֶת הָאָדָם הַרְאֵשׁ עַפְרָה מִן הָאָדָם וְגַשְׁתָּוּ עַזְרָה כִּי
כְּבָבָדוֹ בְּזַלְמָוֹן וְאֲשֶׁר הַרְזָאִיא שָׂמֵחַ אֶת כָּל הַמִּין הַאֲנוֹשִׁי כִּיּוֹסְרָה
בְּרוּאָה כִּיּוֹסְרָה וְאֲשֶׁר הַרְזָאִיא שָׂמֵחַ אֶת כָּל הַמִּין הַאֲנוֹשִׁי כִּיּוֹסְרָה
(חַבְלִית הַצְּדָקָה) רַוְסָטוֹ קָצָתָם בְּכִיבְרוֹדִים מִכִּיבְרוֹדִים שָׂרָגִים, וְקַצְטָם דַּוְקָאָר בְּגָלוֹל הַבְּדָבָר,
אֲרָכָבְּלָא כִּיּוֹסְרָה בְּגָלוֹל אֱלֹהִים, שָׁלָא יִסְרָחוֹר הַעֲבָדִים אֲמָת אֲדוֹנִיהם, שָׁכָן דְּגָנָר
הַיְהָה שָׁלָא יִהְאֵה אֱלֹהִים הַרְזָאִים, שָׁבְדָרָא בְּזַלְמָוֹן, שָׁמְרָבָד לְשָׁוֹם אָדָם, לְשָׁוֹם מְלָאָךְ וּלְסָמוֹת
בְּרִיהָמַן הַבְּרִיהָות אֲלָא לוֹ בְּלַבְדֵּךְ. לְפִיכְךָ בְּיוֹתָה בְּחַוְרָתָו אַזְרָהָתָו עַבְדָּתָו שָׁהָא
בְּלַבְדֵּךְ דָּאוּיָה: "אָתָּה הַאֱלֹהִים תְּדָאֵר וְרַק אָדוֹתְךָ תְּפַבֵּד". בְּהַרְאָתוֹ שָׁאָוָה
אֲדָם דָּרְחָנִי אֲרִין חָלִים עַלְיָהוֹ הַבְּדָלִי סְמִין וּהַבְּדָלִי פְּסָמֵד וּמְזָאָר כָּל עַיְקָר, אָוּסָר כָּךְ:
"פְּסָמֵד אֶת הָאָדָם תִּשְׁאַנְחֵן עַל פְּשָׁעֵינוּ וְלַבְשָׁתֵּנוּ אֶת הָאָדָם וְהַדְשֵׁת הַמְּתָחָדָה וְצָלָם בְּזַרְאָוֹ,
אֲשֶׁר יִזְרָאֵל יְוֹנָדָי וְיְהֹוָדָי וְלֹא פִילָה וְפַרְלָה, אֲלָא אִישׁ בְּאַרְבָּאִים וּסְקָרְבָּנִים וְלֹא בְּבָדָר
וּבְן-חַרְרָיָן, כִּי הַמְּשִׁיחָה הָרוֹא הַכָּל וְכָלָי". עַל כֵּן, שָׁעה שְׁהָבָאים אֶל הַסּוּבִּיהָ מִתְּחַדְּשִׁים
בְּכָבוֹת דְּעַת הַבְּרוּא בְּאָדָם הַרְזָאִי הַמְּשֹׁוחָדָר מְכָל פְּסָמֵד שֶׁל עַבְדּוֹת, מִתְּפַסֵּף לְמִצְוֹת אֶת
הַעֲבָדִים סְלָצָרוֹת בְּדָבָר זֶה לֹא הַסְכָּתָם אֲדוֹנִיהם וְלֹא לְהַתִּיד לָהֶם לְעַבּוֹד אֶת אֱלֹהִים
אֲלָא אָם יִסְלָמוּ רְשָׁוֹת פְּבָנִי-אָדָם?

אֲכַן הַוְרָה אַוְתָּה שְׁלִיחָה צָפָנוֹ כְּךְ בְּאָגָרָה אֶל טִימּוֹתִים: "כָּל אֲשֶׁר גָּזֵל פְּבָדָות
עַל הַיְהָם יִהְיֶה אֲדוֹנִים דָּאוֹיִים בְּפִינִיהם אֲפִינִיהם לְכָל הַכְּבָוד לְפָעָן אֲשֶׁר לא יִחְולֶל שָׁם אֱלֹהִים
וְתֹרְתָּוֹת; וְאֶלְהָה שְׁאֲדוֹנִים פְּאַמִּינִים אֶל יִקְלֹו בְּפִינִיהם, סְפָגִי שָׁהָט אֲחִים, כִּי אָם יִזְבְּדוּ
אֲוֹתָם יִזְרָאֵל, סְפָגִי שְׁאֲמָנוֹתִים הָם". נְסָלִים אֶלְהָה אֲדוֹנִים סְפָדָבָר בְּסֶפֶרֶת בְּכָל הַעֲבָדִים הַגְּדוֹלִים,
בְּינָן אֶת שְׁרָתוֹ אֲדוֹנִים פְּאַמִּינִים וּבְזֶה אֶת שְׁרָתוֹ אֲדוֹנִים כּוּפָרִים. וּבְכָל זֶאת קָבָבָ
הַרְאָתוֹ לְפָבָדִים שֶׁל אֲדוֹנִים כּוּפָרִים. שָׁאָזִי, כָּל-זֶה עַד הַיּוֹם הָיוּ נְשָׁארִים כְּבוֹלִים
בְּסֶפֶדֶת הַכְּפִירָה, אַיְלָוּ הָיוּ נְשָׁוִים אֶת רְצָוֹתָם שֶׁל אֶלְהָה שָׁוֹעָם שָׁרָתוֹ. כְּבָדָדוֹ שֶׁל
פִּילָמָנוֹ נְפָגָע עַל יְדֵי אֲזָנִים עַזְבָּוֹן, שְׁאַבְלָוֹס הַשְּׁלִיחָה הַאֲסָרוֹ בְּכָלִים הַכְּבָדִים בְּבָרִית
אִמְרָגָת הַמְּשִׁיחָה וְמְתָרוֹן בְּמִתְּהִלָּה הַקְדּוֹשָׁה. וְאַיְלָן נְמָלִיכִים בְּדָתָ פִּילָמָנוֹ בְּעַזְבִּין זֶה,
כִּי אָם מְדָבָרִים פֶּלְלָוֹן שִׁקְבָּר אֶת פְּבָנוֹ שְׁכָבָר הַפְּקָדָמָן וְקָרְבָּיו כְּבָיכְבוֹל
כָּל הַסְּפִיחָה.

בְּרַצְוֹתָנוֹ לְקַבֵּל מְדוֹרִוָּת אֶלְהָה וּבְפַחְדָנוֹ לְפַבּוֹר עַל הַצְּרוּבָר כִּסְוָה
עַל צַיְמָה הַקִּיסְרָה, אֲגָז שְׁרָדוֹתִים וּבְסֶכֶבֶה מְזָה וּמְזָה: אָם קְיִים אֶת הַצְּרוּבָר, גְּדוּבִּיה
אֶת דִּינְיוֹת הַכְּבָדִים וּבִמְצָאָה חֹסְמִים אֶל אֱלֹהִים. אָם גְּזִיְּהָ לְאֶלְהָה, יְרָאִים אָגָז אֶת זֶבֶד
שֶׁל הַקִּיסְרָה, וּמְתָה גַם שְׁמַמְבָּסְפָּר כָּל הַיְהֹוָדִים הַכּוֹפְרִים מְאַמְּנִים גַּלְבָּוֹת הַרְבִּיא
מִן הַאֲרָטוֹן אֶת הַסְּלִיחָה (שֶׁל הַקִּיסְרָה) שִׁיפְשָׁרְנוּ כָּל דָּבָרִים כְּבוֹדָן אֶלְהָה וִיאָסְרוֹן.
דָּבָר זֶה לֹא זֶה בְּלַבְדֵּךְ שְׁהָבָדָא אֶותְךָ נְסָבָה כָּל אֶת זֶה כְּשָׁרָל לְפִנֵּי הַאֲנָשִׁים שָׁאָפָר
חִיה לְהַכְּבִּים שְׁנָקָל בְּגָדוֹת הַאֲמָרָנוֹת; וּמְתָה בְּזָדָל הַמְּכָשָׁל שָׂוְתָה עַל חַמְתָּכָם לְהַצְּרִיךְ.

הַלְּיכָרָ, אֲבוֹת קְדוֹשִׁים בִּיהּוֹר וִיזְיִדְיִי-אֱלֹהִים, הַשְּׁבוֹן אֶל לְבָכָם יְרָאִ-הַשְּׁמִים
סְכָנוֹת אֲלָו שָׁאָגָן עוֹמֵד בָּהָן כָּאַיְלָו סְכָנוֹתִים הָן וְהַשְּׁחַדְלוֹ אֶזְלָה הַקִּיסְרָה הַזְּבָדִי וְהַרְחָבוֹת
בִּיהּוֹר, לְפָעָן יוֹסֵד מְכָשָׁל זֶה פְּלָפָגִי הַכְּבָדִים הַקְדּוֹשָׁת. רְבָות וּבְזָדָלָות תִּקְיָן הַקִּיסְרָה
בְּזֶהוּמָה, כְּדָרְכָה, בְּרַחְסָנוֹת וּבְבְּנִידָבָות הַלְּבָב וְכֵן יְחִישׁ פְּזָרָה מְהַבְּבָת הַמְּשִׁיחָה-צָבָנוֹ.
סְאַלְמָלָא כָּן, תְּאַרְבָּנוֹת הַגְּפָנּוֹת, אֲשֶׁר פְּשָׁרִיתָה הָיוּ להַבְּדִיל אֶת סְגִינָן הַגְּאַמְדִינָה וְאֲשֶׁר
לְפָנָן יְמָרָעָן תְּחַעַלְלָה וּבְזַבְּוֹר הַכְּבָדָה כָּלָה לְאֱלֹהִים בִּימָיו פָּגָן הָאָדוֹן, כְּבוֹלוֹת
בָּאֲזִיקִי הַסְּפָן בְּשֶׁל קָפִי-לְבָבָה הַעֲקָשָׁנוֹי שֶׁל הַכּוֹפְרִים וּשֶׁל שְׁרָגָי אֱלֹהִים וּבְשֶׁל הַצְּרוֹבָר
הַזְּכָר לְפִילָה.

* צִיּוֹן, דָּבָרִים ו', יַיְבָ; י', כ'; וְחִילּוֹפִי הַגִּירְסָאָה לְפָסּוֹקִים הַגְּזָל ב- Vulgata
תְּהִוָּצָאת הַוְּאַפְּיָקָן פָּגָן 391; 441.

rum ad fidem Christi permittit accedere, sed etiam credentes publice et occulte blasphemare et detestari non cessat. Denique et p[ro]i considerantibus perspicuum est, quod unus omnipotens Deus, omnium conditor et moderator iustissimus, qui primum Gen. 2. 7. 21. hominem de terrae limo formavit et de costa eius adiutorium illi simile^a *sibi fecit, 2. 22. qui ex eis omne genus humanum, quasi ex uno fonte et una radice, propagavit, omnes unius conditionis fecerit. Et licet peccatis exigentibus iustissimo et occultissimo eius iudicio, alii diversis honoribus sublimati, alii servitutis iugo depresso sunt, ita tamen a servis corporale ministerium dominis exhiberi ordinaverit, ut interiorem hominem ad imaginem suam conditum nulli hominum, nulli angelorum, nulli omnino creaturae, sed a sibi soli voluerit esse subiectum. Unde in lege sua de hac montis servitu, que illi tantum debetur, mandavit: 'Dominum Deum tuum timebis et illi soli servies'. Et ^bdeut. 10. 20. apostolus eundem interiorem hominem ab omni sexu diversitate, ab omni conditionis et generis distantia liberum esse demonstrans ita docet: 'Expolianteis vos veterem c. 4. 1. 11. hominem cum actibus eius, et induentes novum, eum qui renovatur in agnitionem secundum imaginem eius, qui creavit eum, ubi non est gentilis et Iudeus, circumcisio et preputium, barbarus et Scyta, servus et liber, sed omnia et in omib[us] Christus'. Cum ergo hi qui ad baptismum veniunt per agnitionem creatoris in interiore hominis, qui ab omni servitutis conditione liber est, renoventur, que ratio esse potest, ut id servi absque permisso dominorum suorum consequi prohibeantur, nec servire eis Deo licet, nisi licentiam ab hominibus impetraverint? Certo in epistola ad Timotheum idem apostolus sic precepit: 'Quicumque sunt sub iugo servi, dominos suos omni^c. Tim. 6. 1. 2. honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt, sed magis serviant, quia fideles sunt' et cet. In quibus verbis evidenter^d de omnibus christianis servis, sed quorum alii fidelibus, alii infidelibus dominis serviebant, loquitur. Et tamen infidelium dominorum servis precepta constituit, qui tunc, utique adhuc infidelitatis vinculo tenerentur. obstricti, si in hac re eorum quibus serviebant arbitrium sequerentur. Jesus est Philemon^e a servo One^fsimo, quem Paulus apostolus in vinculis positus ad ^gPhilem. 10. 14. 15. Christi fidem convertit, sacri baptismatis fonte abluit, nec super his Philemon consolitur^h sed, ut iam credentem atque baptizatum quasi viscera apostoli suscipiat, admonetur.

Quas nos auctoritates sequi cupientes, et preceptum, quod quasi ex imperiali profertur auctoritate, transgredi metuentes, int[er]fici duo versantur pericula: si enim preceptum illud observamus, neglectis ecclesiasticis regulis, Deum offendimus. Si has sequimurⁱ, imperatoris indignationem veremur, maxime cum magister infidelium Iudeorum incessanter nobis comminetur se missis de palatio adducturum, qui pro istiusmodi rebus nos iudicent et distingant. Que res non solum nobis perturbationem afferit, verum etiam eis, qui ad fidem facile converti poterant, quantum ingerat impedimentum, vestras est prudentiae estimare.

Unde, patres sanctissimi ac Deo amantissimi, hec nostra pericula quasi vestra piis animis perpendentes, intercedite apud christianissimum et clementissimum imperatorem, ut huiusmodi impedimentum de sancta ecclesia auferatur, et inter multa et maxima que piissime et iustissime in tradito et conservato sibi a Christo disponit imperio, etiam huic rei propter amorem ipsius Christi misericordissima et solita bonitate succurrat, ne anime, ex quibus grex fidelium angeri poterat, et pro quarum salute in diebus passionis dominice ab universalis ecclesia^j Deo publice supplicatur, obsidente infidelium et Deo adversantium duritia et iamdicti precepti occasione diaboli laqueis remaneant implicate.

^a) similem *Bal.*   ^b) evidenter corr. in ter. *P.*   ^c) ita *P.*; conqueritur *ed.*   ^d) sequuntur corr. in sequimur *P.*   ^e) ecclesiae *P.*

בדינני-הכבדה הקדושים נ��ע במשמעותו מהם להטבל, הרשות בידיו בישורן אך בידי ואכן כל שורה, אם דזוזן בכך לפדרותם". דבר זה חפץין אדו לעשorth בלב שלם, ואין-אנו תרבותם אלא-זאת בלבד: תיבתן להם היכלה לברו בברית האסורה באין טרוף. ואין אדו אומרים זאת, מפדי שדעתנו היא שיע לחתת מהם בכרה את גניהם או את פבדיהם. אלא אדו אומרים זאת, לבל ימלו הכהרים פון הבאים אל האמונה את הרשות ההמתה.

7. אגדות חרצתת היהודים

לקימר לונדריךנס, הנזורי ניירוד, התסיד השלים, המבוגה פטור-(זר) ג'חרן, המבורך ביגור והצעץן לנצח נפשית אזרברוד הפלבו בצל פבדין.

מכיוון אלהים כל-יכול, אשר ידעך וככינך מיסורה עולם כמזהיב בחסידות ליטמי של צרה ומצוקה פיברוואר, רומסך מען לשאר בני-חסומה של זמגין ברוב דעת ובקנאה לאומנה, אין ספק שהוכנה להירות רפואה לפרטיהם קשות של איזוין או מס' שליח-הכבדה: "באחריות הימים יבראו מרים קשות, כי יהי האגדים אהבי גזם ראהבי בעז ומתקשאים וכו'..." "ואשר דמות חסידותם להם ומכחשים וגצמתה". ומהם אין לצורת לשום דבר שלא הרפיע בכבר, פרט להופעתו של השם זיגדר פומבי של העדה הקדושה במסך 42 חוותים, אשר עתיד להיות סכנו של ראש כל הרשעים, האנט-בריסטים.

במצב זה של הדברים סיפיל אידי תחיהני לפניו אודר-הרבנן ושלות-הנפש שלך, שתחה אדו' קשנת בירוח לדבורי של השפל שבבדין. כל אידי מזא' לנחוץ פאד להפנזה את תשומת לבך מקודשת בירוח אל פגין, שמאפת ייחודה או חשייבותו הוא כת דחוך, של משליח להחיש לו סעד לפניו הפאר. אילו יכולתי לספר את סיור-המעשה בבל לזכרי ונשוויהם של היוזמים, הייתם זאת בלב שלם.

אולס הדבָר בלתי-אפשרי. ואם בדלותי לך דבר, שהעלטתו מזיקה, אידי מסכו' את פשי', הריני שליליך את יהבי על החסך והסבלנות שלך. הנה באן ברכיכו ופרידריכוס ולתם לדם אברארודז. אף כי הלאו היו שליחיך, בכל זאת לא בכל שי שירתו את עזיביך, אלא במקצת הדברים שירתו את עזיביך של אחר; והמ הפילה אימת על הגוזרים והסבירים פנים ליהודים, ביחסם לברודזנוזם שם תיארו את החקל של הרדייפה נבד הכנסיה*, שעזררו. אורתא בגיןוקה, אונחות בגיןוקה, אונחות בגיןוקה.

רדיפה זו כוונה בפיקר גודי. ומכיוון שבן רצח-החסד תרצה לדעתם. אולס במדע שיט בז'ה נזק פרדייה, אלא אם כן שימת-לבך רצח-החסד תרצה לדעתם. אולס במדע שיט בז'ה נזק לכוננות המשית, אתהיל ברטונך האדיבת, לסתך בקייזר.

* הסלה, pars אחר-סבן גם המילים "אנקוט", אונחות" טעלוות אונז'יאביבה ספואלט ההייאמרון ותפארות, (?) גם הסלה Agere אף היה ספואל הדרמה. וכן עולת על דעתך, על אף ספרות רביהם, פרבוס שכחיה: "שם כאילו ציירנו ציינה של רדיפה גדור הכנסיה".

826—827 Certo in sacris kanonibus constitutum¹: 'Ut si qui ex eis ad baptismum venerint, si voluerit episcopus vel quilibet fidelium, redimendi eos habeat potestatem'. Quod nos libertissime facere cupimus, hoc tantummodo postulantes, ut eis veniendi ad fidem facultas libera tribuatur. Nec hoc dicimus, quod eis filios vel servos eorum violenter auferendos esse sentiamus, sed ut venientibus ad fidem ab infidelibus licentia non negetur. Finit.

7.

Agobardus Lugdunensis archiepiscopus queritur cum Ludowico imperatore de fuitibus Iudeorum ac de contumelii facinoribusque a Iudeis Lugduni patatis.

826—827.

¹⁰ Cod. P fol. 40—44.¹¹ T. 40. Ed. Mamon p. 53—63, Baluzius I, 59—63, Myres CIV, 69—78.^a

CHRISTIANISSIMO ET VERE PISSIMO ET IN CHRISTO VICTORI AC TRIUMPHATORI HLUDOWICO IMPERATORI FELICIESIMO, SEMPER AUGUSTO, AGOBARDUS ABILECTISSIMUS OMNIUM SERVORUM VESTRORUM.

Cum omnipotens Deus, qui vos ante tempora prescivit et preordinavit rectorem ¹² pium futuris temporibus valde necessariis, sublimaverit prudentiam vestram et studium religionis supra ceteros vestri temporis mortales, dubium non est preparatum vos ad s. Tunc. 2. 1. 2. 1. remedium temporibus periculosis, de quibus apostolus loquitur: 'In novissimis diebus instabant tempora periculosa, et erant homine[s]¹³ se ipsos amantes, cupidi, elati' et cet. 'et habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes'. De quibus ¹⁴ nihil est expectandum, quod iam non videatur, nisi solutio Satanae, et publica calatio Apoc. 11. 2. sanctae civitatis¹⁵ mensibus quadraginta duobus, que futura est per caput omnium iniquorum, Antichristum.

Cum hec igitur ita se habeant, obsecro tranquillissimam longanimitatem vestram, ut prebeatis patientissimam aurem vestram verbis, quibus ego, infimus¹⁶ servorum vestrorum, nimis necessarium puto admonendam sanctissimam sollicitudinem vestram de re¹⁷ tam necessaria¹⁸, que aut sola aut precipua est, cui pre ceteris succurrere debeat gubernatio vestra; cuius narrationem si prosequi potuisse¹⁹ tacitis nominibus auctorum, vellem omnino.

¹⁷ T. 40. 'Sed quia fieri non potest, committo me bonitati et patientiae vestrae, dando ²⁰ me periculis, et innotescens²¹ vobis que tacerò pernitosum est. Venerunt Gerricus²² et Fredericus, quos precucurrit Errardus²³, missi quidem vestri, non tamen per omnia vestra agentes, sed ex parte alterius; et ostenderunt se christianis²⁴ terribiles et Iudeis mites, maxime Lugduni, ubi partem persecutionis adversus ecclesiam depinxerunt, quam multis gemitibus, suspiciis et lacrimis stimulaverunt.'

Que persecutio, quia precipue adversum me acta est, tota a me prodenda non est, nisi forte clementissima sollicitudo vestra scire voluerit. Tamen in quantum ecclesiae Christi noxia est, si vestra patitur mansuetudo, breviter intimare exordiat.

^a) anno ab ad delatum est.

7. 8) Lemma: Ad eundem imperatorem de insolentia Iudeorum. 9) homine P. 10) ministratio superer. civitatis P. 11) infamus corr. in infamus P. 12) dare P; corr. BAL. 13) necessarium — solam in cruce P. 14) potuerunt corr. in —em P. 15) mitas del.; terribiles superer. est.

1) Ad cf. Ludovici praeceptum Iudeor. (ad. Zevner p. 309): quod nequam sacri canones constituant, immo talia perpetrantes districta anathematizantia sententia feriendos diuidicant. 2) id est indicans, innuens actira significacione, ut tum solebat BAL. II Not. p. 16. 3) Cf. Filium Hludowici a. 20 (SS. II, 617): Gerrico capite paclato i.e. falconario, quo sumere a. 813. functus est. 4) Quem supra p. 386 r. 34 Iudeorum magistrum vocat, cf. Waidt Deutsche Verf.-G. III, 542.

ובכן, מתיילה באנו היהודים. הם גוננו לי כתוב בשפה ואגדת אהרת מסרו למשגנת-הקסוס של המחוז לוגדונז'ו, המזרחה של יון לעזר ליהודים בגנדי. לס्रות שאגרות אלה הרקארו בשמן הקדוש והיו חתומות בסבעת שלך, ושורט אופן לא נאמין, שיבאו כפי שמן כל דעתך. ואילו היהודים החלו להתגשא בחוץפה תראוריה למגנאה ואידיומ, כי בעדרת אשליחיות (שלך), שאורתם רכשו לעצם, ימער לבנו כל הצורות, כדי להפער ולהנתקם מן הגנדרים. אחריהם גורם מתרעם עלי ממד בגדל חזור על אותו הדבריהם נצטט והוסיך, שהוד רזספורה מתרעם כתב המזכה אורט בתשלות הרזאומיהם וכמו-כך צורי-הရשות אמר, לדוחנו, לא הרזאו בפרקדרט. כמות שום.

ספוגמים אלה שוחה יהודים עד בלי די; אך הגנדרים הטענו, לא אלה בלבד שנמלטו או הסתחררו או נאסרו, אלא גם הגנדרים שראו או שמעו זאת, ובפרט מטעם דברם של היהודים במאשר עד כדי כך, שהם העזו ללא יראת-חטא בלטוט להטיף לגנדרים, מה האמונה שיש לבירה ולשרה. הם גם חרפו בפצעי הגנדרים את אדוון אלוהים ואת מושיענו ישוע המשיח. שחיתות זו גם סקללה היוזק מדבירותם של הפליחים. הללו לחשו על איזוגיהם של אחדים ואמרו שהיהודים אינם מאוסים, כדעתם רבו הנבראים, אלא יקרים בעיניהם. ואגדיהם אסרו, שהם מוחזקים ומפקת לטרויים מן הגנדרים.

אני כשלעצמם, פבדך העלירוב, לא הייחדי-אורחת שעת לוגדונז'ו, כי אם ברוחוק טעון, גולל גזירים של גאנטואה שהו שרוויים בסחלוקת בידם לבין גזם. אולי פיגרתי אליהם את פליחי ומכביהם (כדי לוטר להם), שיבור שליינו כל מה שהם רוצחים או כל מה שהרטל עליהם, ואנו נציגת. אבל לא זכייתי לטעובה חיוכית. יתרה מזה. אי-אלו מכוהני, שפלייהם איביהם באורה פרמי לא העזו להתראות בפניהם.

זהו סבלנו מטורכי-היהודים אך ורק מפני שהטנו לגנדרים, שלא ימכרו להם עבדים נזדרים ועל אחת כמה וכמה שלא ירשו ליהודים לסכורנו נזדרים לארכות-ספרד ולהחזיק שכיריה-ביבת נזדרים, שנשים נזדריות לא חפטו רנה את השבת ולא תעבורנה בימי האדורן. ועוד הטנו לגנדרים, שלא יאכלו בסוד; שטום נזדרי לא יקנה מן היהודים בשער שנות או מופשט פטור ולא יסכרדהו לגנדרים אחרים; שלא ישתו את פירם ובכבודם באלו.

שהרי כך הוא סבוגם של היהודים: בהמה כי תשחט למאכל והיא לא תרומת בשלושה חיתוכיים, או אם בקרבי הפתוחים יתגלה כבז פזום או ריאת דבוקה על צדה או חידרה לנפיחת אויר, או אם המה לא מסא בהם וכירזא באלו - בהמה זאת היא בבחינת ספרה ואסורה עליהם והם סוכרים אורחת לגנדרים ומכנניות אותה השם המעליב: "בהתמת הגנדרים". אשר לירין שף. גזם מזדים בזומאטו ולא משחטיהם בו אלא לשם מכירה לגנדרים, הרי אם קורתה שיפעד סבגו ארזה ואפילו בסקוות פלוכולד, יסתהו לאוטנו מן הארץ ולהתזררו בכדים למסגרת.

Vonientes itaque primum Iudei dederunt mihi indiculum ex nomine vestro, et alterum 826—927 ci qui pagum Lugdunensem vice comitis regit¹, precipientem illi, ut auxilium ferret Iudei adversum me. Quos indiculos, licet ex sacro nomine vestro recitarentur, et vestro anno essent signati, nullatenus tamen credidimus ex iudicio vestro tales prodisse. Cooperunt autem efferi quadam edibili insolentia Iudei, communiantes omnibus iniurie nos afficiendo por missos, quos adepti fuerant ad exsolvendam vindictam de christianis. Post eos venit Evarardus ²ad eisdem iterans, et dicens maiestatem vestram commotam esse valde adversum me propter Iudeos. Deinde venerunt et predicti missi, habentes in manibus tractoriam stipendialem³ et capitularia sanctionum, que non putamus vestra iussione existere talia.

Hic causa laetificati sunt Iudei ultra modum, et contristati christiani, non solum illi qui fugerunt, aut qui absconditi sunt, vel qui districti, sed et caeteri qui [haec]⁴ viderunt vel audierunt. Maxime ideo, quia sententia Iudeorum ita confirmata est, ut auferent irreverenter predicare christianis, quid potius credendum esset ac tenendum, blasphemantes curam eis dominum ac salvatorem nostrum Iesum Christum. Roboratur quoque haec perversitas ex verbis missorum, quibus susurrabant quorundam auribus dicentes, quod Iudei non abominabiles, ut plerique putant, sed cari essent in oculis vestris, et hominibus eorum dicentibus ex parte meliores eos habitos quam christianos.

⁵ Et ego quidem, indignus servus vester, non eram Lugduni, sed aberam longe causa Nantudensium⁶ monachorum, qui quadam dissimilitate inter se laborabant. Tamen direxi missos nostros et litterulas ad illos, ut preciperent quicquid vellent aut eis iniunctum esset, et nos obediremus. Sed nihil venias adepti sumus, ita ut etiam aliqui ex sacerdotibus nostris, quibus nominatim minabantur, non auferent praesentiam suam eis exhibere.

Haec passi sumus a fautoribus Iudeorum, non ob aliud, nisi quia predicavimus christianis, ut mancipia eis christiana non venderent, ut ipsos Iudeos christianos vendere ad Hispanias⁷ non permitterent, nec mercennarios domesticos habere⁸, ne feminæ christianæ cum eis sabbatizarent, et ne diebus dominicis operarentur, ne diebus XLm⁹ cum eis pranderent, et mercennarii eorum idem diebus carnes manducarent; ne quilibet christianus carnes a Iudeis immolatas et deglubatas emeret et aliis christianis venderet, ne vinum illorum biberent, et alia huiusmodi.

Est enim Iudeorum usus, ut quando quodlibet pecus ad esum mactant, ut subactum idem pecus tribus incisionibus non fuerit iugulatum, si apertis interaneis iecur lesum apparuerit: si pulmo lateri adheserit¹⁰, vel cum insufflatio penetraverit: si fel inventum non fuerit et alia huiusmodi. Hęc tamquam inmundis a Iudeis repudiata christianis venduntur¹¹ et insultario vocabulo christiana pecora appellantur¹². De humore vero¹³, quod et ipsi inmundum fatantur¹⁴, et non eo utuntur, nisi ad vendendum christianis, si contigerit, ut in terram defluat quolibet loco licet sordido, festinantes auriunt iterum de terra et ad conservandum in vase remittunt. Qualiter vero et alii

¹) haec add. Mass.   ²) Hispania h. superscr. P.   ³) in meny. Nota usum Iudeorum adscriptum est.   ⁴) adquerit h. superscr. P.   ⁵) vendantur P.   ⁶) appellantur corr. in lantur P.   ⁷) Alter de viuo superscriptum est.   ⁸) fatantur corr. in fat. P.

1) i. e. Bertundo comiti, cf. infra epist. 10, p. 202.   2) id est epistolam, cuius beneficio missi a succipientibus ei coniectum accipiendum BAL. (Not. p. 17).   3) monasterii Nantua (Dép. Ain) media fere via inter Lugdunum et Generam siti.   4) Cf. Bened. Ler. II c. 119 (LL. 117, 79): Placuit, ne Iudeis mancipia deserviant vel adhererent christiana.   5) Cf. Karoli M. epist. dubia c. 3 (Capitul. reg. Franc. ed. Boretius I, 259): Ut nemo Iudeus ... neque viam nec annonam vel alias rem vendere presumat.

הם עוזרים בר עוד כהנה ובכהנה וכמה פלילים הפסיקו, מפיזדים לא רק גזירים אלא גם יהודים רבים. ואשר לעובדה שהם מחרפים יום יום בתפקידיהם את אדונינו ישות המפניו ואת סמיניו המכובדים בפייהם "גזרים"; הרי על זה מפיז לא רק הירונימוס הקדוש הכרות שחייבים מכ' רגע עד דראפ, כי אם גם בסביבים מארך היהודים עצם.

בנידנו זה השופתי במשפט ואומרנו לנו כרוי כך: "מי שגדן וסדור לזכנו או לאדרנו לא ייאבה להיות ידיד, להסב לשלוחן ולסבור לו אם כל שהוא שיחשוב אותו לשוגג, סורגי וטע, מלבדו ומפיז גוד זקנו או כל אדרנו. ואמנם יקרה כן, הזכן או האדרן גם יגדת את הדבר וגם לא ייחסו אותו לאדרון וסכירונו שאנו יודעים ללא ספק, מה היהודים מחרפים וסגדים את האדרון לו. וסכירונו שאנו יודעים לא רגע, שומה כל גיבור שלא להחבר אליהם ולא האלוהים ישוע ואמם הגאנזים הגאנזים לו, שומה כל גיבור שלא להחבר אליהם ולא להשתתק במצלב ובשחתה שלם אך ורק כפודת הגדודים בדורותיהם ובדורותיהם של האבות הקדושים. על כל פוגים, מכירונו שם יושבים בתוכנו, שומה כל גיבור שלא לנטור להם איבת, שלא לדעת לחיקתם ולא לפגוע בבריאותם או בסמותם. נשמר נא את הדור שהורמת לנו הכנסייה שהיא ארינה סורתם כל עיקר, כי אם סבאהם בסעודה, מה מدت הזהירות והאנושיות פעילינו לנחות בהם.

המעט הזה, על סעדי הכח המדרובים של היהודים, על תוכחותם ועל פלרכזה של הנזרות הנזרם לה בעזרתם של תומכי-יהודים, ספרתי, אדרוני החסיד בירוחם, אף על פי שאיבני יורדן, אם הדבר יגייע לירוחם, אוולם לשימת-לב חסידותן בחוץ מסדר לדעת, כי צד נגרם בכך לאפרות הנזרם בצד הגדודים על ידי היהודים בכתם דבריהם: הם טשקרים לפושטים שבגדודים ומחפאים שחביביהם הם פלייך בצדות אבותיהם; שבכבודם וירוצאים לפניך בכבוד; כי אישיך רמי-פסלה מתאוויות למפליגותיהם ולברכותיהם וסודיהם מהן רזדים שייקום להם מתחוק בצד שקט ליהודים. הם אומרים שירוציך רזדים עלייך בכללם, שפנוי שאנו מזגד מזגדים את הנזרם שתחיה ייְהוָה. ובזה מאצטם לאחר זאת הם טרברבאים, שקיבלו מן היהודים ההם הרבה שכך ליטראות כסף בעבור יין, ושורגים של אחר שחדרו ובדקו בדינדי הבודהיה לא נמצאו בהם דבר שאל פירחו יובים הנזרם להונזר מסמכיהם ומסחותם. הם מראים צוים בשער, חתומים בחומרם זהב שבבילים גסויים, אף (לדעתנו) איבן אמריתים. כס-כך מראים נזון בגדים נשים שניתנו אה פורתה אברותיהם ומקבלים רשות לבנות להם בת-כגdot החדר; נזון בגדים נשים שניתנו אה פורתה אברותיהם ומקבלים רשות לבנות להם בת-כגdot החדר. מפעריסים באזנו אה פורתה אברותיהם ומקבלים רשות לבנות להם בת-כגdot החדר. נזון בגדים נשים שניתנו אה פורתה אברותיהם ומקבלים רשות לבנות להם בת-כגdot החדר. המזב הגיש לידי כך, שבגדים פסיפים או מורים, כי היהודים מספיפים להם יותר צוב סן הכהנים מלנו. יתרה מזו, החלומות הנזרם הגדודים ליפוי צירו לדוחות אה ימי הזרק, פהיו קברעים בעקבות, ליטים אהרים, כדי שהשנות שלם לא תחולל, והביחור להם להכיר כרזרנס, נאלו ימים לקיימו להבא. יחד עם זאת שגן השלים, כי הדבר הוא לטורעת הנזרם מחמת מברחות יום האדרן, על צד האמת, בפנוי היהודים צוב יותר כל דבר שאיבנו מופיע לזכרים: שתרי הקרובים לשוק הקובנים בשבות מצרבי מזון זמוד פזרי יותר לתפזרות החקן ולהשפעות בירום האדרן; ותבאים תפילהת החב הנזרם לבחיהם בתרודוטם הצעם.

וכאן, אם תואיל בדרכ חסוך לנטוע, אומר מה-איירנו הכנסיות של גאליה וסנהיביהן, הן המלכית והן הבישופים, בדבר הבדל

826—827 improbanda circa illud agant, non solum de christianis, sed et de Iudeis multi sunt testes. Quod autem dominum nostrum Iesum Christum et christianos in omnibus suis sub Nazarenorum nomine cotidie maledicant, non solum beatus Hieronimus¹, qui se scribit nosse illos intrinsecus et in cuto, testis est, sed et de ipsis Iudeis plerique testantur².

In hac re sumens exempli gratiam, dixi christianis hoc modo³: 'Si aliquis homo seniori suo vel domino fidelis et⁴ amator existat et quempiam hominum senserit illi esse inimicum, detractorem, convittatorem et comminatorem, non vult ei esse amicus nec socius mensae nec particeps cyborum. Quod si fuerit, et hoc senior ipsius vel dominus deprehenderit, nec fidelem sibi eum esse existimat. Et ideo cum procul dubio noverimus blasphematores et, ut ita dicam, maledictores esse Iudeos domini dei Christi et fidelium eius christianorum, non debemus eis⁵ coniungi participatione cyborum et potum iuxta modum dumtaxat a sanctis patribus et exemplis datum et verbis preceptum. Ceterum, quia inter nos vivunt et maligni eis esse non debemus, nescit aut sanitati vel divitiis eorum⁶ contrarii, observemus modum ab ecclesia ordinatum, non utique obscurum, sed manifeste expositum, qualiter erga eos cauti vel humani esse debeamus'.

Haec, piissime domine, de multis pauca dixi de perfidia Iudeorum, de ammonitione nostra, de lesione christianitatis, que fit per sautores Iudeorum, nesciens, utrum pervenire possit ad vestram notitiam. Tamen summopere necesse est, ut sciat piissima sollicitudo vestra, quomodo nocetur fides christiana a Iudeis in aliquibus. Dum enim gloriabantur mentientes simplicibus christianis, quod cari sint vobis propter patriarchas, quoniam honorabiliter ingrediantur in conspectu vestro et egrediantur; quod excellentissime personae cupiant eorum orationes et benedictiones, et fateantur talem se legis auctorem habere velle, qualem ipsi habent, dum dicunt consiliatores vestros commotos adversum nos eorum causa, eo quod prohibeamus⁷ christianos vinum eorum bibere. Dum hoc affirmare nitentes plurimas argenti libras ob emptionem vini se ab eis accepisse iactant, et recursus canonibus non inveniri, quare christiani debeant abstinere a cybis eorum et potibus; dum ostendunt precepta ex nomine vestro, aureis sigillis signata, et continentia verba (ut putamus) non vera; dum ostendunt vestes muliebres, quasi a consanguineis vestris vel matronis palatinorum uxoribus eorum directas; dum exponunt gloriam parentum suorum; dum eis contra legem permittitur novas synagogas extruere⁸; ad hoc pervenitur, ut dicant imperiti christiani melius eis predicare Iudeos quam presbiteros nostros, maxime cum et supra dicti missi, ne sabbatismus eorum impeditur, mercata, que in sabbatis solebant fieri, transmutari preceperint, et quibus diebus deinceps frequentari debeant, in illorum optione posuerint, dicentes hoc christianorum utilitat propter diei dominici vacationem⁹ congruere, cum Iudeis magis probetur inutile, quia et hi qui prope sunt sabbato ementes victus necessaria liberius die dominico missarum sollempnitibus et predicationibus vacant. Et si qui de longe veniant ex occasione mercati, tam vespertinis quam matutinis occurrentes officiis, missarum sollempnitate perfecta, cum edificatione revertuntur ad propria.

Nunc igitur, si placet benignissime mansuetudini vestrae audire, dicamus, quid ecclesiae Galliarum et rectores earum, tam reges¹⁰ quam episcopi, de discretione

a) ad marty. Nota. b) et superscr. c) eos corr. in eis P. d) eos post probib. deletum est P.
e) vagat. corr. in vao. P.

1) In Amos 1. 1 c. 1 (opp. VI, 233). 2) Fragmentum est orationis quam Agathodius Iudei habuit aduersus Iudeos, neque ad illa verba: humani esse debeamus BAL. (Not. p. 19). 3) Balarius L. L. nominavit hic proverbii Francogallici: Il est riche comme un juif. 4) Cod. Theodos. I. XVI tit. 8 § 27, p. 1003 ed. Händ. Gregor. Reg. IX, 155, E.E. II, 155, quos laudat BAL. Not. p. 20.

בין שמי הדמות, כלומר הנזדרית והיהודית, והמ מסדרו רהשאידר כתרב לדורות הבאים למשמרת, באיזו מידה תואמים הדברים את תורתו שליחי הכנסייה או את פשיותם ועד כמה נורצת ראייתם בבריות הייסגה. מכאן טבאה, כתה גדויל הבוז שראויים לו שוגαι האמת וכמה רעיט הם מכל האגדים שאיניהם מאגדים (כך מלמדים טרי הkowski), וכמה פסילות דומותיהם על אלהים ושםם מדורותיהם של כל הכהנים. על כל זה סייכנו פזה עם אחינו לשרה רסיברנו ובכת להר רומפור

לאחר שהוכתבה האגדת שלעיל, לא פלים אחד פקורדובה שבספרד וסיפר כי לפניו 24 שנים, והוא איז נער קסן, חספ' מלובדונום ונסכר על ידי יהודי, אך נמלט השגה עם איש אחר, אשר נחשף בצרה דומה פארל לפניו 6 שנים על ידי יהודי אחר. ביחסתי ומצחתי איך המכרים של האיש מלובדונום ואז סייפר איז-אלן אונשים על צור נזדריך, שמהם נחשף ושם זיקו ונסכר על ידי אחר יהודי עזון. ואז סייפר פודר, שבשנה הרצחיהם נחשף ונסכר נער גם על ידי יהודי אחר אורחה שעה נסכא, כי גורדיות רבות נסקרו על ידי נזדריך וביקורות על ידי יהודים וכי הללו ביצעו מפשיים מטורניים שאינם רואדים שיכתבו.

8. אגדה אמרנית הבעל והטעויות של היהודים

לאזרננו הנזדרי והמהול ביחסו הקיסר לודוויבוס הגערץ לנצע: אגרובארדים, ברזארדים ופאווי, בישופים פלורינט, פבדיר הכנסיים.

1. כסן בזון בקרה באגדת שגלהת קודם לכך, שגורערה בשל חרוצתם וגוזו פגיעה של היהודים שלוחות-האמונה בלבדאדים פפושט-הנזדרים. דבר זה איילץ אותו לכאוב אל שימת לבב רבת-החסד ורבת-הגבלה אזודות הזהירות של הנזדרים מה צריך להירת טיבה של זו לבבי הכהן, אפרודוט-ההבול והטהוריות לאין סוף של היהודים. והריני עוזה בן במדה שיכולתי, איז קסן, למזרא את הדבר ולהפלו מטהר מגדתיהם ותקנותיהם של המניגים הקודמים של הכנסיות הヅליות. ואפסdem, אילו העזנו וצרכנו כוח בעבר, כאשר שאגחיות הרובה תרבעת זאת עכשו, והנאג לאזניך מה הבזק סבוגם לאמינים בונפשם על ידי קל-הסתה של השם, כלומר הרעות של היהודים, היתה חסידותך מזינה, בלי ספק, להפלות פרפא לדבר. שהרי בסבבמי יסורי נסכר איזונבו ישוע המשיח, שהחכוון לכפר כל הכל בדם צלבי על ידי תלמידך ברוך וביקנה על ידי רודפיו האסתיות ללבב ולצליבת, כן פכים בזובן ידרע, הרוא נקונה על ידי היהודים הונשיים לביזוי ולגידיון טופקר פרד יונתא. כירע מסוכן מאד בשביבנו לומר ולהודיע דבר זה. ועל כן מביאים איז איז סעת פון הדוגמאה ותקנות של האבות, אחר-כך פ"מ"מעשי הפליחים".

utriusque religionis*, eclesiasticę videlicet et Iudaicę, tenuerint tenendumque tradiderint, 826—827 et scriptum posteris reliquerint, et quomodo consonum sit auctoritati vel actibus apostolicis, et a veteri testamento originem trahens. Ex quibus demonstratur, quam detestabiles habendi sint inimici veritatis, et quomodo peiores sint omnibus incredulis (scripturis divinis hoc docentibus) et quam indigniora omnibus infidelibus de Deo sentiant et rebus caelestibus. Quę omnia cum confratribus contulimus et amplissimae excellentiae vestrae presentanda direximus¹.

Et^b cum precedens scedula dictata fuisse, supervenit quidam homo fugiens ab Hispaniis de Cordoba, qui se dicebat furatum fuisse a quadam Iudeo Lugduno ante annos XXII IIIIor, parvum adhuc puerum, et venditum. Fugisse autem anno presenti cum alio, qui similiter furatus fuerat Arelato ab alio Iudeo ante annos sex. Cumquo huius, qui Lugdunensis fuerat, notos quereremus et inveniremus, dictum est a quibusdam et alias ab eodem Iudeo furatos, alias vero emptos ac venditos; *ab alio quoque Iudeo anno presenti alium puerum furatum et venditum; qua hora inventum est plures christianas a christianis vendi et comparari a Iudeis, perpetrario ab eis multa infanda quę turpia sunt ad scribendum.

8.

Agobardus Lugdunensis Bernardus Viennensis archiepiscopi Faof Cubillonensis episcopus Ludowico imperatori multis testimoniis allatis de Iudacorum superstitionibus atque erroribus exponunt.

826—827.

^{a)} Cod. P fol. 44—64^c.^{b)} Edd. Masson p. 63—94, Baluzius I, 68—98, Migne CIV, 77—100^a.

CHRISTIANISSIMO ET GLORIOSISSIMO DOMINO NOSTRO HUUDOWICO IMPERATORI PERPETUIO
AUGUSTO AGOBARDUS BERNARDUS ET FAOF*, INIGNI EPISCOPI.
SUPPLICES SERVULI VESTRI.

(c. 1) Sicut im premissa scedula^a im brevi significatum est, insolentia et impunitate Iudeorum in quorundam simplicium christianaorum pectoribus tranquillitas fidei propulsata compulit nos mansuetissime ac prudentissime sollicitudini vestras scribere de cautela christianorum, qualis esse debeat erga Iudaicam perfidiam et superstitiones atque innumerabiles errores, in quantum extremitas nostra invenire potuit ex usu et institutione priorum Gallicanarum ecclesiarum rectōrum. Et quidem si, sicut nunc multa necessitas poscit, ausi essemus aut valuissemus auribus vestris ingerere dampna animarum, quę per vasa diaboli, mentes videlicet Iudeorum, fidelibus inferuntur, adhiberi omnino iuberet pietas ^bvestra remedium. Nunc autem, quia periculosisssimum nobis est dicere et innotescere, quod sicut tempore passionis suę dominus noster Iesus Christatus, pacificatus omnia per sanguinem crucis suę, venditus est a falso discipulo et comparatus a veris persecutoribus ad inludendum et crucifigendum, ita nunc comparetur ab impiis Iudeis quodammodo ad vituperandum licentius et blasphemandum, scribimus tantum pauca de exemplis et statutis patrum, ac deinde de actis apostolicis,

^{a)} religiones corr. in -nis P.   ^{b)} Haec secundum duas terminus vacuis relictis.^{a)} a) Lemina: Epistola Agobardi Bernardi et Faof episcoporum ad eundem imperatorem de Iudaicis superstitionibus.   b) Faof P.

1) Haec ad epistolam quae sequitur referenda sunt.   2) a. 817—842 cf. SS. II, 322 n. 42, Jaffé Reg. n. 2547. 2549.   3) Cf. Simon Ludic. der. Fr. I, 393 n. 7.   4) Cf. Agobardi epistolam supra p. 182.

ע' מתוך האוראוגבליון וכותבי הקודש של הזרית היישבה, וכל זאת, כדי להזק את עירחותה יראת-הسمים של מפלת הרועים המרוביים.

הילאריוֹס, איש אמונה טבוֹרָך (אוֹדוֹתִיו מדבר הירונימוס הקדוש אל ליפת אגדות מה יבורך" בזה הלשון: "שוחזיך חסיד בידה את יצירוגיו של קירリアנום, מרוץ בלי פגוזר בסכוביו של אנתאנאיוס ובספדיו של הלאריוֹס, שתחזב במאמרין כל אלה, בסגולות הרוח של אלה, בפספריהם רגע-חזרה לאמונה אייבוּ פרומת כל עמי ספייפם. ואשר לאחרים, שתקרא אוֹתֶם, אך בתבאי, שיוט משפטית להט תבקר וגוטס") תולדות חיינו סבלים, באיזו מדה נזהר ונמנע חמץ לחברת השממה של יהודים והכופרים: הוא חטא פז כדי כך אוֹייביהם אלה של הכנסיה, שלא זו בלבד לא טרוד געם, אלא גם, בעברו על פצעיהם, לא חלילי עם ברכתם שלום. גם איזודת וברדריוֹס הקדוש ספרת ההיסטריה הקדושה של חיינו מעשה שרואו להביאר כאן ולברכת הוא לרוח הנזדרת לרעתו: "בעיר-סבדנות אהת שבמדוזה הפלנו ורגרים באמ ריה-כגdot של יהודים ותורשה של ואלטניאנים, מופיע שהייהודים או הואלטניאנים שליבו בזידרים נזרדים (שהרי כתנות הואלטניאנים עובדות 30 אלף) הקומיטים של המדורה שיבגר אל הקיסר דין וחשובן על המעשה, ומם (קבלתו) פקד הקיסר על בניוֹר לבנות סחdem את בית הכנסת. לאחר שתכונה של פקודה זו הביאה לאיזודו של גיבור הנערץ הביסטר אסבדוני, הוא שיבגר אל הקיסר סכתב (כבי אורחה שעה הוא זכרו לא יצליח לנצח בדרך) ובו ביחס סבנו שיחזור בו מפקודתו ושפליו להעניק לו וראיון עמו: כי אם הוא אייזו האיש הרואו להשפט על דין, הוא גם אייזו האיש הרואו להשפט בדרכו למגן ולברא נסיג'ן ושביל צבאו, הרוא אף נכוּן למות על עביוֹ כה חטוב, לבול העשת התכברותו לעצמו את הקיסר, שצירוהו זדרים בלתי-זודקים כל כך נבד הכנסיה, לעזב פבירה. אחר, כאשר חזר למדיין לאנודם והקיסר נכח בכנסיה, דרש ואורתו גזין באזני העם, ובאותה דרשה הציב את איסתרון ** של האלהים סבדנות: "אזי אוֹתך מאשפותך לקיסר עשיית, אזי לך את גנא-סבדןcker מסדרתי, אזי אתה חילו, אשר המכיד מראש כנבוד ושביל צבאו, (לו) נתחי. אזי אתה שונאנך בידך זמחי, אזי מזרעך על כיס המלוכה הרטובתי, אזי דצתי אוֹתך בספי-צחוּן לא פל: ואחתה ספוגיק לשונאי מסגי-נזהרן פלי??" שעה ואסבדרוייס היה יורד מז'וכן, אמר לו הקיסר: "הבישוף, היום דיברת כנבודו, והוא השיב ואמר, שלא דיבר כנבודו כי אם בעדו. אז אמר הקיסר: "אםם כן הוא, פקרודתי אל הבישוף לבנדות. שחד את בית-הכנסת היו קשות. אבל יש להזקם בזידרים" אמרו הבראטינס*** שהיו באורת טעם. ולהם השיב הבישוף: "אזי גושא וזרחן מהם זם הקיסר, ואילו אחכם גלי לשאת ולחת אהדרת". וככל עליה בידיו לברוט את ביטול הפקרודת הללו. ולא דאה לבותם למסבון, לפיז שחקיסר יפיז, כי הוז רשיי לפזרל בספטו. "ובכן, פעל בשפר" - אמר לו הבישוף. עתה הקיסר: "פעל ובשםי". לאחר מהורה ונדחתה הבשתה זו, ביצע הכהן, ולבו כבר סבור ובשוו, את סבסי-הקדוש הסודדייט****.

בז' וראת: בני פסודיו התווך של כנסיות האלהים, קלומר הילאריוֹס ואסבדרוייס. אחד מספס לזו דרבנן במפעמו וסלמנדו, כי איזו מחרוייבים להקפיד ולהמנע לא רק סמכויות של יהודים, אלא גם מלברבן בברכה, שככל רגילים להביפה ולהחליפה זה עם זה. ואילו الآخر אייזו מחס לחרף נפשו למופת; כל שהקיסר ציווות שבעמלו של בישוף יבנה מחדש בית כנסת של יהודים; אשר הוועלה באש כל ידי נזרדים. זאת ועוד (ויאלו

* שלובה של ההבאה לתוך דבריו של אבוראדור - לא עלה יפה בידי ולא נתרגם.

** בזקתו דרך של העונש הציג... .

*** comites (לשונן דביהם של comes = קומיטס?)

**** שם האקריאטומים.

826—827 sive de evangelii et veteris testamenti scripturis ad confirmandam piam gubernationis vigilantium^a honorum pastorum.

(c. 2) Beatus confessor Hilarius¹, de quo sanctus Hierodimus ita loquitur in opistola ad Letam de instructione dicens²: 'Cypriani opuscula semper in manu teneant', Athanasii epistolas et Hilarii libros inoffenso currat pede. Illorum tractatibus, illorum delectetur; ingenitis, in quorum libris pietas sedet non vacillat, ceteros sic legat, ut magis iudicet, quam sequatur'. Qua causa Iudeorum semper et hereticorum devitaverit profana consortia, vita eius scripta fatetur³, quod ita scilicet huiusmodi hostes ecclesiae fuerit exercitus, ut non solum convivium, sed ne salutem quidem ei extiterit cum his preterea⁴ communia. De sancto quoque Ambrosio vitae eius sacra narrat hystoria⁵, quod et hic inserere dignum est et christianis mentibus scire religiosum: 'In partibus', inquit, 'Orientia in quodam castello a christianis viris synagoga iudeorum et lucus Valentiniianorum incendio concremata' sunt, propterea quod Iudei vel Valentiniiani insultarent monachos christianos (Valentiniianorum enim heretici XXX deo colunt). Sed de huiusmodi facto comes Orientis ad imperatorem relationem direxit⁶, qua⁷ [accepta]⁸ imperator preceperat⁹, ut synagoga ab episcopo reprehescaretur¹⁰, u[er]o Sei huius precepti tenor cum ad aures pervenisset venerabilis viri Ambrosii episcopi, direxit ad imperatorem epistolam, quia ipse in tempore excurseret¹¹ non poterat, quia illum convenit, ut id quod ab eodem statutum fuerat revocaretur, servarique sibi debere¹² ab eo audientiam: quia¹³ si dignus non esset qui ab eo audiatur, dignus etiam non esset qui pro illo¹⁴ audiatur, vel cui preces suus aut cui sua vota committeret. Paratum etiam se esse pro tali negotio mortem subire, ne dissimulatione sui prevaricatorem faceret imperatorem, qui tam iniusta contra ecclesiam precepisset.

(c. 4) Postea vero cum Mediolanum revertitur, posito im¹⁵peratore in ecclesia, de eadem¹⁶ causa tractavit in populo. In quo tractata introduxit Domini personam loquentis: 'Ego te ex ultimo imperatorem feci, ego tibi exercitum inimici tui tradidi, ego¹⁷ copias quas ille adversum te exercitu suo preseparaverat dedi, ego inimicum tuum in potentatem tuam redigi, ego de semine tuo supra solium regni constitui, ego te triumphare sine labore feci: et tu de me inimici meis donas triumphos'? Cui descendenti¹⁸ exedra imperator ait: 'Contra nos proposuisti¹⁹ hodie, episcope'. At ille respondens ait, non se contra ipsum, sed pro ipso fuisse locutum. Tunc imperator: 'Reversus', inquit, 'dura precepseram contra episcopum de synagoga reparanda. Iu[m] monachos vero viadicandum esse²⁰ a comitibus qui in tempore aderant dicebatur'. Quibus episcopus: 'Ego quidem cum imperatore nunc ago, vobiscum vero mihi aliter agendum est'. Atque ita obtinuit, ut illa que statuta fuerant revocarentur. Nec prius ad altare accedere voluit, nisi fide sua imperator illum agere debere testaratur. Cui episcopus: 'Ergo age fide tua'. Respondit imperator: 'Age fide mea'. Qua sponsonis iterata iam securus peregit sacerdos divina mysteria.

(c. 14) *Eccc²¹ duq[ue] maxime eccliarum Dei columnæ, Hilarius videlicet et Ambrosius, alter ex his suo nos ducet exemplo non a cybis sollemnmodo, verum etiam a salutatione Iudeorum, que ab omnibus in invicem communiter exhibetur, diligentius abstinere debere. Alter vero pro eo, quod exulta a christianis synagoga Iudeorum labore episcopi ab imperatore iussa fuerat restaurari, morti se offerre non dubitat — et quod

^{a)} vigilantium P.   ^{b)} ad mary. De Hylario P. et. man.   ^{c)} tenet corr. in -neat P.   ^{d)} ad mary. De Ambroso P.   ^{e)} ante in litera delecta est.   ^{f)} redirexit primo re dat. P.   ^{g)} quanta corr. in qua P.   ^{h)} om. P.   ⁱ⁾ precesserant corr. in -rat P.   ^{k)} in monachos vero viadicaretur add. Paul.   ^{l)} -neat corr. in exc. P.   ^{m)} deberi P.   ⁿ⁾ qui P.   ^{o)} a Domino add. Paul.   ^{p)} sodam corr. in eadem P.   ^{q)} tibi add. Paul.   ^{r)} de add. Paul.   ^{s)} pro superscr.   ^{t)} ita et add. Paul.

¹⁾ Hoc capite unus est Anulo, Agobardi successor, in libro contra Iudeos c. 32 (Migne Patrol. t. CXVII, 180), in cuius capitulo 43. eius est p[ro]p[ter]e pastoris et institutoris ac successoris nostri meminit. ²⁾ Ep. 107 c. 12 (opp. ad. Vallarsine I, 670).   ³⁾ Fortunati V. Hilarii c. 3 § 9 (Fortunati opp. pedestr. ad. Kruisch p. 2).   ⁴⁾ Paulini V. S. Ambronii § 22. 23. (opp. ad. Bonet. II, app. p. VI—VII), cf. Ammonius Rhr. contra Iud. c. 53 (L. L. 180).   ⁵⁾ Eis quae secundar[um] utiliter Anulo c. 34 (col. 181) verbis sententia.